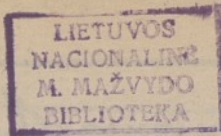

Juozas Grauzinis
7128 S. California Ave.
Chicago, Ill. 60629

ALp 2634
Larch.

USPS 157-580

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Vol. LXXIV Spalis - October 26, 1989 Nr. 41

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Gorbačiovo taktika

Galimai ilgiau išvengti konfrontacijos

Vytautas Meškauskas

Prisipažinsiu. Perskaitęs N.Y. TIMES dienraštį Gorbaciovo išpėjimą, kad Lietuvai negalima nei nepriklausomybė nei atskira kompartija, išsigandau.

Kaip žinia, po to išpėjimo niekas nepasikeitė. Nuramino ir iš Lietuvos atėję laikraščiai, kuriuose, tiesa, Gorbaciovo kalba nusidriekė per kelis puslapius, bet niekur nebuvo kaip nors pabraukta ar išretinta, kad štai čia pats svarbiausias dalykas. Amerikos laikraščių išlepintas skaitytojas pirmuose sakiniuose ieško svarbiausio, kurį vėliau seka įvairūs papildymai, paaiškinimai ar pagrazinimai. Sovietijos laikraščiuose pareigūnų ir deputatų kalbos dedamos ištisai, pradedant su 'gerbiamieji', o kartais net dabar su 'draugai'. Gal jau iš to galima ką nors spėti. Užjūriuose tokias kalbų paklodes labai sunku skaityti, nebent sirgtum nemiga, o norėtum užmigti.

Ir Lietuvoje, atrodo, niekas po to neatsitiko. Kaip skaitėme pereito Nr. apžvalgoje, K. Prunskienė net pagrasino, kad negalint susikalbėti dėl ūkinio savarankiškumo, reikės reikalauti pirmiau politinio suverenumo. Panašiai įvyko ir Rytų Vokietijoje. Rytų Berlyno valdžia pati davė savo traukinius, Vakarų Vokietijos pasiuntinybėse Čekoslovakijoje ir Lenkijoje esančius pabėgėlius pervežti į Vakarus! Rytų Vokietijos vyriausybė turi labai griežtos valdžios aureolę ir užtat norisi tikėti, kad ji 'suminkštėjo' ir pradėjo kalbėti apie reformas Gorbaciovui 'patarus'.

Daugiau dėl tokio elgesio nustebė vakariečiai ir jų spauda, negu Gorbaciovo globotiniai. Tie jau mato, kad Gorbaciovo taktika yra bent kol kas konfrontacijos vengimas, ką net pasakė Lietuvon atvažiavęs Maskvos cenzorius (žiūr. IŠ KITOS PUSĖS).

Dabar, ir mane išgąsdinęs, N.Y. TIMES Maskvos korespondentas Bill Keller klausia, kodėl Gorbaciovas nesmogia atgal? Ar Gorbaciovui neniežti pirštas paspausti panikos skambutį, o gal jo šalta šypsena slepia kokį nors grandiozinį sumanymą visą

Europą pertvarkyti sovietų naudai? Neatrodo, kad jis būtų apsisprendęs už vieną ar kitą, mano korespondentas. Jis nesijaudina dėl eventuales Sovietijos subyrėjimo, nei jis yra tikras, ką norėtų matyti vėliau. Atrodo jis optimistiškai nusiteikęs, bet tokia yra jo prigimtis.

Spėjama, kad Gorbaciovas turi neaiškią 'bendrų Europos namų' viziją. Toje Europoje neturėtų būti nei atominių ginklų, nei didelių armijų puolamose pozicijose. Kai kas tai laiko utopija, kiti – noru sumažinti Vakarų atsargumą. Kaip visi užsienio politiniai užsimojimai, ir tas išplaukia iš vidaus politinių reikalavimų. Gorbaciovui reikia įtempimo sumažinimo, gyvesnių ūkinių ryšių su ekonomiskai pajėgiais Vakarų Europos kraštais. Be to Gorbaciovas, atrodo, supranta, kad dabartinė padėtis Rytų Europoje negali ilgai tęstis. Istorinės jėgos gali būti įtaigojamos jėga ir grąšinimais tik kurį laiką. Anksčiau ar vėliau įvyks sprogdymas.

Aleksandras Jakovlevas, vienas iš artimiausių Gorbaciovo patarėjų, kalbėdamas prancūzų revoliucijos sukakties proga aiškino, kad Stalinas išliejo marias kraujo dėl paveldėto ištikinimo, jog jė-

(Nukelta į 3 psl.)

Margučio surengti Vilniaus universiteto koncertai susilaukė didelio pasisekimo – ... ansamblio šokėjai Chicagos Jaunimo Centro scenoje. Jų koncertai buvo perpildyti ir Detroite, Toronte bei Montrealyje. Dirvos muzikinis kritikas Vytautas Matulionis kitame Dirvos numeryje duos recenziją apie jų koncertą Clevelande.

J. Tamulaičio nuotr.

JAV Kongreso komisija svarsto nepripažinimo politiką

Liudija Stasys Lozoraitis ir kiti Pabaltijo tautų diplomatai

Š.m. spalio 19 d. pirmą kartą JAV istorijoje, Kongreso komisija surengė viešą apklausą nagrinėti Amerikos politinį nusistatymą nepripažinti Pabaltijo tautų inkorporavimą į Sovietų Sąjungą, praneša Lietuvių Informacijos Centras.

Daugiau kaip šimtas stebėtojų išlausė žodinius parodymus, kuriuos pateikė Lietuvos chargé d'affaires Stasys

Lozoraitis, Latvijos chargé d'affaires Anatol Dinbergs, Estijos generalinis konsulas Ernst Jaakson, Valstybės Departamento sekretoriaus pirmasis pavaduotojas Europos ir Kandos reikalams James Dobbins ir Pabaltijo tautų inkorporacijos nepripažinimo politikos bei tarptautinės teisės žinovas advokatas William Hough III.

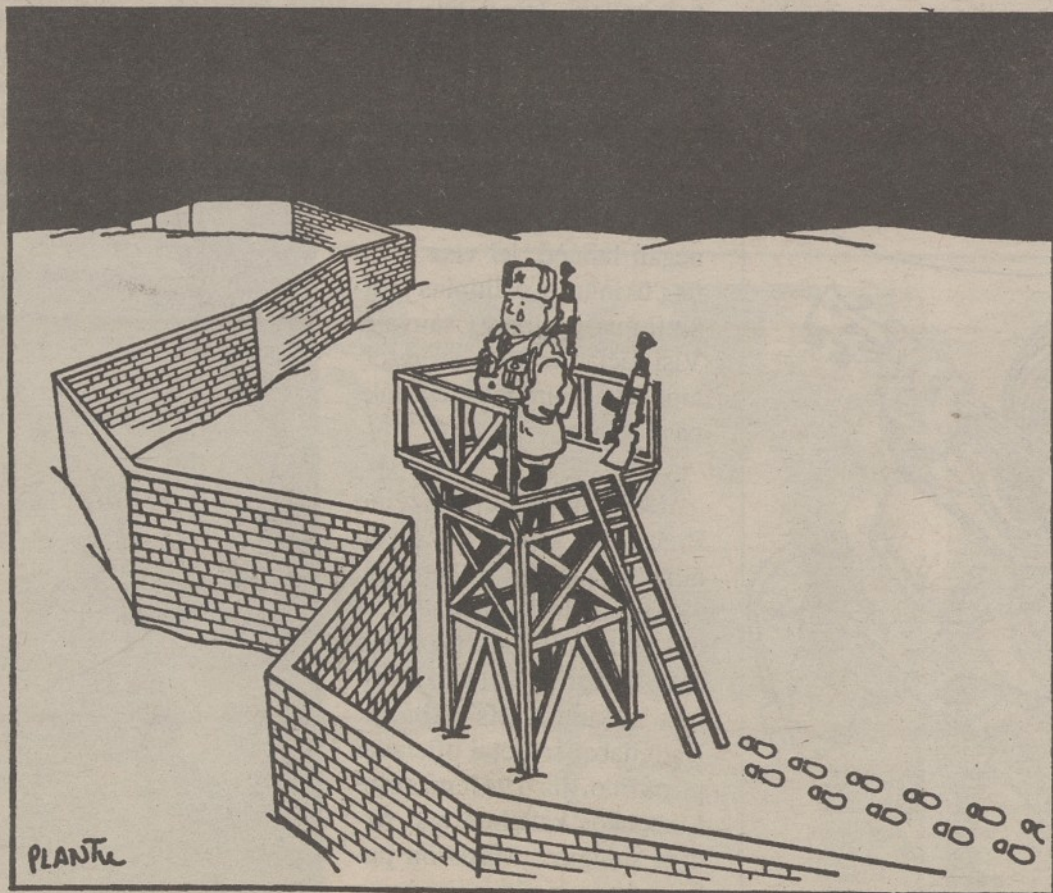
Ši JAV Helsinkio komisi-

jos prie JAV Kongreso apklausa buvo pirmasis atvejis nuo 1953 metų, kaip Pabaltijo klausimas tapo Kongreso apklausos tema. JAV Kongreso Komitetas komunistų agresijai tirti, vadinamas Kersten komitetu, buvo įkurtas tais metais tyrinėti Pabaltijo šalių inkorporavimą į Sovietų Sąjungą, bet JAV nepripažinimo politikos nagrinėjimas nebuvo dėmesio centre.

Helsinkio komisijos apklausoje dalyvavo kongresmenai Steny Hoyer (D / Maryland), Don Ritter (R / Pennsylvania), Edward Feighan (D / Ohio) ir senatorius Donald Riegle (D / Michigan). Kiekvienas pasisakė už Pabaltijo tautų laisvę. Dėl kitų išipareigojimų, Ritter ir Riegle negalėjo išklausti liudytojus bei klausytojus. Riegle, kuris nepriklauso Helsinkio komisijai, bet yra pasisąžymėjęs kaip aktyviausias ir nuosekliausias Pabaltijo šalių nepriklausomybės gynėjas JAV Seimate, nustatė toną apklausai tardamas, kad jis noris geriau suprasti JAV politiką ryšium su Pabaltiju, nes, pasak jo, jinai labai neaiški.

Ritter teigė, kad Pabaltijo klausimas buvo ypatingai svarbus matas Vakarams nu-

(Nukelta į 4 psl.)

– Tu matai, Sigfrid, visi išvyko ir likome tik mudu du! ...

Le Monde

Gorbačiovas bara spaudą. - Bakeris ragina pabaltiečius neskubėti. - Rytų vokiečiai drausmingai siekia daugiau laisvės.

Penktadienį, spalio 13 d., Gorbačiovas pasiūkė būrį žurnalistų neformaliai pasikalbėjimui. Kaip paprastai tai buvo tik jo monologas, kurio turinys paaiškėjo tik antradienį. Šį kartą jis buvo labai pasipiktinęs populiarus savaitraščio "Argumenty I Fakty", kuris turi 26 milijonus prenumeratorių, bandymu išsiaiškinti, kas yra populiariausi Sovietijos Aukščiausios Tarybos deputatai. Sprendžiant iš 15,000 skaitytojų laiškų, ta garbė priklauso Jelcinui, žurnalistui Anasajevui ir disidentui Sacharovui. Gorbačioviui taip pat nepatiko po vieną "Iz vestijos" ir savaitraščio "Mas kvos Žinių" straipsnių, kuriuose buvo kritikuojama Darbininkų Unijų vadovybė. Mat, Gorbačioviui labai rūpi darbininkų ramybė.

"Izvestijos" redaktorius I. Laptev pareiškė, kad Gorbačiovo kritika buvo priimtina, tačiau kiti to laikraščio bendradarbiai jautėsi Gorbačiovo pastabų užgauti. Populiaraus savaitraščio OGONIOK red. Korotič gavo įspūdį, kad Gorbačiovas norėjo pabrėžti, kad kraštas yra pavojuje ir todėl NEGALIMA ŽAISTI SU UGNIM.

Gorbačiovas kalbėjęs dvi valandas, išvardindamas jam nepatikusius straipsnius ir jų autorius. Į pasikalbėjimą buvo pakviesti visi politbiuro nariai. "Argumenty I Fakty" red. V.A. Starkov antradienį buvo pakviestas pas partijos ideologijos šefą, kuris pareikalavo jo atsistatydinimo, nors savaitraštis nepriklauso partijai.

Boris Jelcin, apie tai sužinojęs, pasikalbėjimą pavi-

Bėgliai ...

L'Express

no bandymu grįžti prie 'geležinės rankos' valdymo ir kad Gorbačiovas nori prisigerinti konservatoriams, tačiau paties Jelcino prestižas vėl gavo smūgį. Paaiškėjo, kad neseniai jis atėjo visai šlapias į policijos nuovadą ir ten pasiskundė, kad kažkas jį imetęs į upę. Vėliau tačiau jis atsiskė ką nors apkaltinti ir atrodo kad jis buvęs neblaiviam stovyje. Jei KGB nori ką nors sunaikinti pačioje Sovietijoje, jai pasiseka.

Sunkiai, bet pagaliau ir drausmingi Rytų vokiečiai sudarė kažką panašaus į sa-

vo Liaudies Frontą ar Sąjūdį. Jis vadinasi FORUM. Kol kas jis dar neturi didesnio prestižo, tačiau sekma-dienį, spalio 15 d., žmonės išėjo iš penkių Leipzigo bažnyčių kur buvo leidžiama melstis "už taiką", pradėjo demonstraciją, reikalaujanti reformų. Prisijungus praeiviams minia greitai išaugo iki 100,000. Būdinga, kad jie nereikalavo susijungimo su Vakarų Vokietija, bet tik daugiau laisvių Rytų Vokietijos ribose. Policija demonstrantų nevaikė ir aprašymai apie ją pasirodė oficialioje spaudoje. Trečiądienį buvo paskelbta, kad ilgametis komunistų vadas Honecker yra pašalintas iš savo posto. Jo vieton paskirtas sugumo šefas Egon Krenz.

Atsakydamas į kritiką, kad Busho administracija niekuo nepriširda prie Gorbačiovo perestroikos, Valstybės Sekretorius James Baker, kalbėdamas New Yorko Užsienio Politikos Draugijai pareiškė, kad JAV yra pasiryžusios kiek tik gali padėti perstroikai. Jis pabrėžė, kad JAV norinčios padėti techniškai, nes sovietai visai nieko nežino apie laisvojo ūkio mechanizmą kaip biržas, rinkas, kainų nustatymą, konkurenciją tarp įmonių ir pan. Neseniai Maskvoje tuo reikalu savaitę viešėjo Federal Reserve (JAV emisijos bankų) pirmininkas Alan Greenspan, patardamas ką iš amerikiečių sistemos galėtų pasisavinti sovietai.

Bakeris išpėjo Rytų europiečius ir pabaltiečius, kurie siekia didesnės laisvės, nereikalauti per daug ir suprasti, kad kelias į laisvę bus ilgas procesas. Pažodžiui jis pareiškė:

"Mes pritariame eigai, kuri vestų tuos kraštus į laisvą apsisprendimą ir laisvę. Nė vienas – aš kartoju, nė vienas – negali laimėti, jei visa kryptis į ūkinius ir politinius pasikeitimus pasibaigs sauvale. Visi tačiau laimės, jei reformos Rytų Europoje susilauks pasisekimo."

1945 m. sovietai užėmė Budapeštą, suėmė ten švedų diplomata Raoul Wallenberg, 33 m. amžiaus, kuris vokiečių okupacijos metu padėjo daug Vengrijos žydų jo išduotais dokumentais pabėgti. Kaip dabar sovietai oficialiai pripažino, jis 1947 m. mirė Liubenkos kalėjime nuo širdies smūgio. Maskvon pakviestiems jo giminėms buvo grąžintas jo diplomatinis pa-

Iš kitos pusės

Kaip sunku išvietintiems biurokratams susirasti sau darbo, parodo sekantis pavyzdys. Lietuvoje pereito mėnesio antroje pusėje viešojo aukštas Maskvos pareigūnas – Vyriausios valstybinių paslapčių spaudoje saugojimo valdybos prie TSRS Ministrų Tarybos redkolegijos narys Vladimiras Solodinas. Mat, iš visų respublikų, Lietuvoje šiuo laiku yra daugiausia neformalių leidinių – apie 150, iš jų 60 periodinių. Tai atkreipė Maskvos dėmesį ir ji pasiuntė susipažinti su padėtimi minėtą Solodiną su dviem bendradarbiais.

Su Solodinu kalbėjosi TIESOS reporterė Teresė Pažusienė. Jis jai paaiškino, kad Glavit (kaip sutrumpintai rusiškai vadinasi jo žinyba) seka tik spaudą. Jo nedomina mitingai, visa kita kas šnekama. Be kas spausdinama – tai jo interesų sfera. Jis radęs, kad Lietuvos neformalioji spauda nesilaiko TSRS konstitucijos 36 str., garantuojančio visų tautų ir rasų lygybę. Joje esanti labai stipri nacionalistinė tendencija, nepakanta rusų tautai ir net esą 'tam tikros konfrontacijos'. Pašnekovei pastebėjus, kad Konstitucijos priežiūra yra kitų institucijų priežiūroje, Solodinas atšovė:

– Tada sakykime tiesiai: tautųdraugystės neformalioji spauda nestiprina. Be to, antras momentas, kuris verčia atkreipti dėmesį – ir tai jau mūsų profesinė pareiga, – Sąjūdžio spaudos agentūra informuoja apie karinius objektus Lietuvoje. Žaliųjų įstatuose parašyta, kad jie viešai kalbės ir rašys apie karinius objektus.

Solodinas taip pat nurodė, kad JAV išleidžiama 12 milijardų dolerių valstybinė ir karinė paslaptis apsaugoti, o sovietai 10 tūkstančių kartų mažiau! Čia vargšas cenzorius nusišnekėjo. Saugumui Amerikoje ir kitur išleidžiamos žymios sumos, bet tai ne vien 'paslaptims' apsaugoti, bet ir žinyboms, privatinėms įmonėms ir privatiems butams apsaugoti. Anot Solodino:

"JAV firmos savo paslaptis saugo, o mes ... nespėja (žmonės) įžengti, nusimauti kaliošus, o jau ima taukšti valstybines ir karines paslaptis. Tai labai būdinga daugeliui mūsų įmonių direktorių ir daugeliui kitų vadovų."

"Neturime slėpti to, ko nereikia, bet ką reikia slėpti, tai jau patikimai. Tai liečia atitinkamą mokslinę tematiką, kai kuriuos ekonominius duomenis, karinių objektų dislokaciją ir kitką. Nežinau, ar skelbsime savo aukso atsargą – to nedarėm nuo 1922 metų. Paslaptis – kai kurie mūsų tarptautiniai planai, numatomos tarptautinės akcijos ir kita."

Cenzoriaus plepumas padarė korespondentę. Ji net drįso paklausti: "O ar nemalonėtų pasakyti, ką savo vadovybei sakysite grįžęs?"

"Referuosiu padėti. Mes turim surasti kaip išvengti konfrontacijos!" – išdavė paslaptį ir cenzorius.

(vm)

sas ir gydytojo paliudijimas. Kartu pareikštas apgailestavimas už tragišką klaidą. Giminės dar tiki, kad Wallenbergas toliau laikomas kalėjime, tik kitu vardu.

Spalio 18 d. Vengrija pasiskelbė esanti Vengrijos respublika, atsisakydama "socialistinės liaudies" valstybės

priedų. Jos komunistų partija pakeitė savo pavadinimą į socialistų partiją (ne nacionalistų, kaip buvo klaidingai pranešta pereitam Nr.).

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Klemenso RIMSELIO piešinys

Kur jis eina?

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP.O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-63446116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPEREDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$25.00 • Single copy 60 cents.

Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiro numerio kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Vilnių prisimenant...

Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos pirmininko Alberto Misiūno žodis, prisimenant spalio 9-ją ir 50 metų Vilniaus atgavimo sukaktį minint.

Pastaraisiais metais gyvenimas Lietuvoje žaibiškai keitėsi laisvėjimo link. Apie tai žinių pilna mūsų išeivijos bei gyvenamo krašto spaudoje, televizijoje ir radijo laidose. Mus tos žinios jaudina bei džiugina, ir laisvos Lietuvos viltimi gaivina.

Tokiose politinio gyvenimo aplinkybėse susirinkome čia, prie simbolinio Laisvės paminklo, prisiminti ir kartu priminti tautiečiams, kad mūsų tautos istorijoje būta ir skaudžių įvykių. Net dešimtmečiams praslinkus, jie mus jaudina ir išpėjančiai byloja, kad būtume atsargūs ir apdairūs rašydami naują atgimstančios Lietuvos istorijos lapą, kad vėl netektų apsisivilti savo pietryčių kaimynų.

Tokios mintys gimsta, kada mus pasiekia bauginančios žinios iš Tėvynės, kad ten, anot Maironio, negarbūs pabėgėliai mūsų tautos, prabočių ainiai išsigimę lenkiškosios autonomijos reikalauja, apie atgyvenusios "žėčespolitos" atstatymą svaičioja...

Neabejojame, kad tokie lenkų tautinės mažumos destruktiviniai veiksmai yra Varšuvos remiami, Maskvos 'laiminami'. Jie kelia rimtą susirūpinimą Tėvynėje ir išeivių tarpe. Ir mus be galo stebina faktas, kad Lenkija, pati pergyvenusi tragišką savo istorijos laikotarpį, ne tik nieko iš to nepasimokė, bet ir neužmiršo savo senos šovinistinės bei grobuoniškos politikos kaimynų atžvilgiu. Tad šiandien, čia susirinkę Spalio 9-sios gėdos prisiminti, mes tvirtai ir nedviprasmiškai mūsų rašytojo Antano Vaičiulaičio žodžiais tariame lenkam: ... nei laikas, nei tolimi plotai, nei tremtis, nei išeivio dalia neišplėšė ir neišplėš iš mūsų sielų meilės toms žemėms kur Gediminas viešpatavo, kurios Vytauto Didžiojo galy-

bę matė. Neišplėš mūsų sielų meilės ir sostinei Vilniui, kurį viltyje ir neviltyje bei dabarties sopulingame kelyje į šviesesnę dieną, mes visa širdimi pamilome.

Tačiau susirinkome ne vien liūdesio dienos paminėti. Šiandien su džiaugsmu švenčiame 50-ją sukaktį tos dienos, kada mūsų Vilnius vėl sugrįžo savo motinos Tėvynės globon. Su pasididžiumu šiandien mename, kaip nepriklausomos Lietuvos kariuomenė, nešdama Vilniui laisvę ir šviesią ateitį jam žadėdama, "gražiai brukavotom akmenimis išklotom ir ašarom mazgotom" Vilniaus gatvėmis iškilmingai žygiavo, o mes vėlyvo rudens gėles jai po kojom klijom...

Ne mūsų kaltė, kad istorijos eiga staigų ir netikėtą posūkį padarė. Tačiau tauta tą nelemtą posūkį didvyriškai pergyveno ir šiandien mūsų širdys džiūgauja, kaip šių dienų dainoje dainuojama, kad Gedimino kalnas, pražilęs nuo bočių kančių, jojo bokštas iškilęs virš mūsų vilčių ir trispalve pasipuošęs vėl šviečia Lietuvai mūsų Tėvynei!

Tik gaila ir skaudu, kad laisvės kovų šviesias viltis temdo "negarbūs pabėgėliai mūsų tautos, prabočių ainiai išsigimę". Todėl visiškai suprantama lietuvių gaudi aima: – O Viešpatie, kada gi įkvėpsi tai tariamai dievotai

Los Angeles dramos sambūris, gastroliavęs Lietuvoje, buvo labai svetingai sutiktas. Jį iškvietęs Akademinis Vilniaus dramos teatras losangelietės aktorės – Ramunė Vitkienė, Viltė Jatulienė, Emą Dovydaitytę ir Sigutę Mikutaitę – apdovanojo tautiniais rūbais.

Gorbačiovo taktika...

(Atkelta iš 1 psl.)

ga galima pakeisti socialinį ir istorinį išsivystymą.

Savo plano, jei jis turi, Gorbačiovas niekam dar neišdavė. Kol kas aišku, kad jis tikisi gerų vaisių iš reformos, kokios jos būtų.

Maskvos diplomatai dabar verčiasi spėliojimu, rašo NY Times, kada Gorbačiovas iš tikro pasakys 'gana'. Koks nors įvykis galėtų sukelti tokią baimę Kremliuje, armijoje ar KGB, kad Gorbačiovas jaustųsi įpareigotas ką nors padaryti.

tautai Dešimties Dievo Įsakymų dvasių, kad reikia savo artimą ir kaimyną mylėti, kaip pats save. Tikėkite, kad tai ne mūsų vienų aima.

Baigiu savo žodį Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikų posmu:

– Iš žalių kapų ir pogrindžių gilių, kelsis laisva Lietuva, kaip aras drąsi, kaip saulė šviesi. Ji bus laisva – kaip amžių tiesa!

Albertas Misiūnas

Daugumas diplomatų sutaria, kad Gorbačiovas turėtų visomis jėgomis, nors pirma ne karinėm, pasipriešinti, jei kuri Baltijos respublika panorėtų išstoti iš Sovietijos.

Korespondentui atrodo, jog baimė, kad tas neatsitiktų, yra didesnė Vakaruose kaip Maskvoje. Iš Vakarų pabaltiečiam plaukia srovė patarimų būti 'realistais'. Estija susilaikė nuo įstatymo įvedimo, neleidžiančio balsuoti ne estams. Latviai sutiko su tam tikru, aiškiai neapibrėžtu pereinamuoju į nepriklausomybę laikotarpiu. Apie Lietuvą Bill Keller pavyzdžio neturėjo.

Beje, Ševerdnadzė, neseniai New Yorke kalbėdamas žurnalistams pareiškė, kad kai kurių įvykių sparta "perkaitina politinį klimatą, bet mūsų situacijoje jų sulėtinimas tas problemas tik padidintų".

Žodžiu, Gorbačiovas turbūt džiaugiasi spėliojimais apie jo mintis, kas gal būtų daugiau jam padeda negu grąsinimai, ar net jėgos pavartojimas. Pirmenybė tačiau pri-

klauso ūkiniam reikalams. Kaip sekmadienį, spalio 15 d per televiziją pareiškė ministras pirmininkas Ryžkov, užsienyje nupirktas maistas ir derliaus nuėmimas pačioje Sovietijoje iššaukė tokią kamšatį sovietų transporte – uostuose ir geležinkeluose, – kad importuota mėsa pradėjo pūti Leningrade. Ryžkovas gąsdino, kad jei padėtis toliau nepasitaisysianti, bus griebtasi griežtų priemonių prieš visų laipsnių viršininus.

O kaip atrodo Lietuvoje? Duodame žodį GIMTOJO KRAŠTO kolumnistui Rimvydui Valatkai.

"Nenorom peršasi išvada: M. Gorbačiovas viską, ką norėjo pasakyti, jau pasakė. Arba, susidūręs su milžinišku partinės ir kitokios valdininkijos pasipriešinimu, pamatė kovos su ja beprasmiskumą, o remtis apačiomis nesiryžta. Faktas toks: jau metai jis pats ir visa valstybė tryptčioja vietoje. Taip ilgai tęstis negali... Per artimiausią pusmetį bus mėginama mums primesti hibridinį nuosavybės įstatymą, taip pat naują federacijos sutartį, kuri turėtų įteisinti Lietuvos okupaciją."

Grandinėlės šokėjai su atvykusiais į Clevelandą Vilniaus universiteto ansamblių nariais...

V. Bacevičiaus nuotr.

JOURNEYMEN
OR 1ST CLASS
W & S TURRET LATHE
OPERATORS
MUST DO OWN SET UPS.
OVERTIME
STEADY WORK & BENEFITS
NOVA MACHINE
PRODUCTS
18685 Sheldon Road
Middleburgh Hts., Ohio 44130
216 - 267 - 3200

(41-50)

MACHINIST'S
WINDERS
MECHANICS
Servicing electric motors and generators.
Since 1923.
Electric Apparatus Svc. Co.
1421 Schuykill Avenue • Near University
Ave. & I-76 • Philadelphia, PA 19146
For appt.: Call (215) 465 - 1234
(39-45)

JAV Kongreso komisija...

(Atkelta iš 11 psl.)

statyti, ar Gorbačiovas tikrai nori Sovietų Sąjungą pakeisti į teisinę valstybę. Jei taip, tai toms šalims turi būti leidžiama atsiskirti nuo Sovietų Sąjungos. Jis atkreipė dėmesį į Prezidentui Bush skirtą spalio 16 d. laišką, kuris buvo paruoštas jo ir kongresmano Hertel iniciatyva, ir pasirašytas 121 kongresmeno. Laiškas ragina Prezidentą derybose tarp JAV ir Sovietų Sąjungos pakelti Pabaltijo valstybių klausimą į regijoninio konflikto plotmę.

Kongresmanas Feighan, kurio dėdė Michael Feighan buvo Kersteno komisijos nariu 1954 metais, pareiškė, kad JAV užsienio politika Pabaltijo tautų atžvilgiu neatitinka reikalavimų ir esanti miglota.

Apklausi pirmininkavo kongresmanas Hoyer. Pirmas liudytojas buvo estas konsulas Jaakson, kuris pabrėžė istorinius įvykius, susijusius su Estijos valstybės aneksija. Latvis diplomatas Dinbergs tvirtino, kad latvių nepriklausomybės judėjimas nėra nukreiptas prieš vietinius rusus ir kad daugumas Latvijoje gyvenančių rusų remia Latvijos Liaudies Fronto veiklą.

Stasys Lozoraitis komisijos dėmesį atkreipė į dabarties įvykius ir ateities reikalavimus. Jis sakė, kad labai svarbu stiprinti demokratiją visuose Lietuvos gyvenimo aspektuose. Veikdama per privačius kanalus, JAV galėtų atlikti svarbią rolę tos demokratijos stiprinimo procese.

Jis teigė, kad reformos Lietuvoje kol kas ribotos ir kad ateinančių metų vasario mėnesį įvyksiantys rinkimai į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą nebūsią demokratiški, nes jie vyks okupacijos sąlygose ir Raudonosios Armijos kareiviams bus leidžiama juose dalyvauti. Tačiau, jis pranašavo, kad Lietuvos tautinis demokratinis judėjimas laimės maždaug 70 nuosimčių vietų toje Aukščiausioje Taryboje, ir kad tai sudarys sąlygas naujiems politiniams žygiams.

Pabaltijo šalims žengiant nepriklausomybės atstatymo linkme, Lozoraitis ragino, kad būtų sudaryti objektyvūs kriterijai, pagal kuriuos kitos šalys galėtų nustatyti, ar Lietuva tikrai vėl tapusi nepriklausoma valstybe.

Lozoraitis apgailestavo, kad sovietų ambasadorius Yuri Dubyninas neatėjo į apklausą. (Buvo manoma, kad Dubyninas liudys komisijai, bet spėliojama, kad pasitraukė, nes nenorėjo sėdėti už to paties stalo su Pabaltijo šalių diplomatais.) Pasak Lozorai-

čio, jei Dubyninas būtų dalyvavęs, jis jam būtų sakęs, kad atėjo laikas pradėti derybas aptarti Lietuvos ir Sovietų Sąjungos bendrus interesus.

Valstybės departamento atstovas Dobbins pakartojė JAV nusistatymą nepripažinti Pabaltijo šalių inkorporavimą į Sovietų Sąjungą. Sakė, kad rugsėjo mėnesį Valstybės departamento sekretorius Baker su sovietų Užsienio reikalų ministru Shevardnadze aptarė įvykius Pabaltijy ir kad abu sutarė, jog permainos tose šalyse turėtų įvykti taikingu būdu. Jis pabrėžė, kad sovietai patys pripažįsta, jog ne rusų tautybių klausimas jiems esantis pats kebliausias iš visų.

Advokatas Hough savo pranešimą padalino į dvi dalis: aptarė nepripažinimo politikos teisinį aspektą ir davė patarimų, kaip JAV galėtų tą politiką įprasmiti šių dienų sąlygose. Iš visų liudytojų Hough buvo vienintelis, kuris smarkiai sukritikavo JAV ir kitų Vakarų šalių pasyvią politiką Pabaltijo tautų atžvilgiu. Anot jo, nė viena Vakarų šalis niekada nėra pasiūliusi plano, kaip Pabaltijo tautos gali atgauti nepriklausomybę.

Kaip pagrindą Pabaltijo klausimo išsprendimui, Hough siūlė 1939 metų spalio mėn. sutartis tarp Pabaltijo šalių iš vienos pusės ir Sovietų Sąjungos iš kitos. Nors Pabaltijo šalys buvo priverstos šias sutartis priimti ir leisti Sovietų Sąjungai jų teritorijoje įsteigti karines bazes, tačiau tos sutartys patvirtino 1920 metų sutartis, pagal kurias Sovietų Sąjunga pripažino Pabaltijo šalių nepriklausomybę ir patvirtino Pabaltijo tautų suverenias teises politinėje, ekonominėje bei socialinėje plotmėse. Houghas pabrėžė, kad jei Vakarų šalys tokį planą siūlytų Sovietų Sąjungai, derybose būtina turėtų dalyvauti Pabaltijo šalių nepriklausomybės judėjimų atstovai. Toks planas užtikrintų teisėtus Sovietų Sąjungos valstybės apsaugos interesus.

Pasibaigus visiems liudytojų pranešimams, iš kongresmenų liko tik vienas Hoyer, kuris liudytojams pateikė klausimus. Jis paprašė, kad Dobbins paryškintų JAV nepripažinimo politiką. Tasai atsakė, kad JAV nuomone Pabaltijo tautoms turi būti leidžiama laisvai apspręsti savo ateitį.

Hoyer atkreipė dėmesį į Sekretoriaus Baker nenuoseklus pareiškimus apie Pabaltijo tautų ateitį, kuomet jis rugsėjo 19 d. pasisakė už Pabaltijo šalių nepriklausomybę, o

jau rugsėjo 26 d. kalbėjo apie autonomiją ir laisvą apsisprendimą, bet demonstratyviai atsisake vartoti žodį nepriklausomybė. Dobbins tvirtino, kad iš tų pasisakymų reikia daryti išvados, kad JAV politika yra pasikeitusi. Anot jo, ji nepasikeitė ir nesi keis. JAV valdžios nuomone pabaltiečiai turi teisę apspręsti savo tautinę ateitį kuomet sąlygos jiems leis tai laisvai padaryti.

Toliau Hoyer klausė, kaip JAV valdžia reaguos, jei po rinkimų ateinančiais metais Pabaltijo šalių Aukščiausiąsias Tarybas perims nepriklausomybės šalininkai ir per jas paskelbs, kad atstato nepriklausomas Pabaltijo šalis. Dobbins sakė, kad JAV pripažins nesuklastotus, laisvo tautinio apsisprendimo rezultatus. Jis suabejojo, ar padėtis Pabaltijo šalyse taip staigiai pasikeis. Spėliojo, kad gali būti tarpinis laikotarpis tarp JAV atsisakymo nepripažinti neteisėtą valdžią Pabaltijo šalyse ir sutikimo pilnai pripažinti teisėtą valdžią, t.y. Pabaltijo šalių nepriklausomybę. Į Hoyer klausimą, ar Valstybės Departamentas turi planą kaip reikėtų reaguoti į įvairius ateities scenarijus, Dobbins atsakė neigiamai.

Hoyer pakvietė Hough pakomentuoti Dobbins atsakymus. Jis sukritikavo JAV valdžios pasyvumą. Palygino Pabaltijo padėtį su teritorija, kurią Izraelis užkariavo prieš 20 metų. JAV nepripažįsta tos teritorijos užgrobimą ir siūlo planus kaip patenkinti žydų bei palestiniečių interesus, kad ta problema būtų išspręsta. Nors JAV nepripažįsta Pabaltijo šalių okupacijos, bet ji jokio plano nesiūlo. Anot Hough, toks JAV pasyvumas gali destabilizuoti tarptautinę padėtį, nes gali priversti pabaltiečius per anksti paskelbti nepriklausomybės atstatymą.

Hoyer davė progą Pabaltijo šalių diplomatomis reaguoti į Dobbins bei Hough pasisakymus. Jaakson suabejojo, ar reiktų grįžti prie 1939 metų sutarties, nes Estija norinti būti neutrali šalis. Lozoraitis ir Dinbergs pabrėžė, kad JAV galėtų aktyviau puoselėti Pabaltijo šalių nepriklausomybės idėją.

Apklausa būtų tęsusi ir toliau, bet kongresmanas turėjo skubėti į kitą susirinkimą. Apklausa įvyko nedėkingu laiku, nes tą dieną Senate bei Atstovų rūmuose vyko balsavimai bei įvairūs susirinkimai, kurie kongresmenų bei senatorių dėmesį nukreipė nuo apklausos. Iš Hoyer klausimų bei Riegle, Ritter ir Feighan pasisakymų susidarė išpūdis, kad bent šie parla-

Lietuvoje...

Vitalijus Zaikauskas

• AUKŠČIAUSIOS Tarybos nutarimu, lapkričio 1-ji ir šv. Kalėdų diena paskelbtos valstybinėmis šventėmis.

• PIONIERIŲ organizacijos organas "Lietuvos pionierius" pakeitė pavadinimą – "Aitvaras" ir dabar jis – Lietuvos vaikų laikraštis.

• TAUTININKŲ partijos pasitarimas įvyko spalio 18 d. Pasisakyta prieš SSSR armijos 40 kariškių apgyvendinimą Jonavoje ir 60-ties Vilniuje; atsisakyta dalyvauti Nepriklausomybės sąjūdžio suvažiavime gruodžio mėn., jei gu jame nedalyvaus LPS; pasisakyta prieš okupacinės armijos karių ir kariškių dalyvavimą rinkimuose į LTSR Aukščiausiąją Tarybą.

• LITERATŪRA ir Menas spalio 21 d. išspausdino A. Smetonos paskaitą "Tautiškas ir valstybiškas auklėjimas", skaitytą 1934 m. balandžio 19 d. Valstybės teatre, atidarant humanistinę savaitę.

• PRISIMINIMŲ vakare, Vilniaus mokytojų namuose spalio 21 d., dalyvavo Nepriklausomos Lietuvos visuomenės veikėjai.

• TREMTINIŲ ir politinių kalinių klubų įgaliotinių suvažiavimas įvyko Kaune spalio 21 d. Dabar respublikinis "Tremtinio" klubas reorganizuotas į Tremtinių sąjungą. Jos pirmininku išrinktas Balys Gajauskas.

• POLITINIŲ jėgų konsultaciniame susirinkime spalio 19 d. buvo svarstyta A. Terlecko pasiūlymas sušaukti Lietuvos Nepriklausomybės Sąjūdžio suvažiavimą. Ši pozicija visų partijų liko neparemta.

Išreikšta mintis kreiptis į partinę vyriausybę, kad būtų suteikta galimybė, kaip ir Sąjūdžiui, naudotis televizija ir respublikine spauda; visoms politinėms respublikos jėgom (įskaitant ir LKP) sėsti prie bendro derybų stalo.

Šiame konsultaciniame susirinkime dalyvavo Sąjūdžio, Socialdemokratų, Humanizmo ir Pažangos partijų, Lietuvos Savitarpio Pagalbos sąjungos, Lietuvos Laisvės Lygos, Krikščionių demokratų, Demokratų partijos ir kiti judėjimai.

• VILNIAUS sporto rūmuose lapkričio 11-12 d. bus

renkamas stipriausias Respublikos žmogus – Lietuvos galiūnas.

• ANYKŠČIUOSE atidengtas paminklas "Pupų dėdei".

• DAINŲ šventės organizacinis komitetas patvirtino, kad tautinė dainų šventė įvyks 1990 metų liepos 5-8 dienomis.

• GRIŠKABŪDYJE tvarka atmatų teritorija. Yra žinių, kad čia buvo užversti 400 kalinių. Nusikaltimas padarytas vadovaujant dabartiniam gretimo kolūkio pirminkui K. Glikui ir Stachovui.

• UŽREGISTRUOTI Lietuvoje 173 neformalus laiškečiai ir leidiniai. Paskutinis sąrašas yra Lietuvos krikščionių demokratų partijos leidinys "Apžvalga".

• VILNIAUS grąžinimo 50 metų sukakties proga, spalio 27-29 d.d. rengiamas minėjimas – moksliniai pranešimai, atsiminimai, dokumentinis filmas, koncertas; prie autostrados Vilnius - Ukmergė, Vilniaus giraitės sodinimas; Vilniaus arkikatedroje – šv. Mišios už žuvusius kovoję dėl Vilniaus, eiseną į Rasų kapines, gėlių padėjimas ant kovotojų už Lietuvos nepriklausomybę karių kapus.

Train to be a Professional

• SECRETARY
• EXECUTIVE SEC.
• WORD PROCESSOR

HOME STUDY / RES. TRAINING

• FINANCIAL AID AVAIL.
• JOB PLACEMENT ASSIST

1-800-327-7728

THE HART SCHOOL
a Div. of A.C.T. Corp.
Nat'l. Hdqtrs, 4899 N. Fed. Hwy.
Pompano Bch. FL

CONSTRUCTION EQUIPMENT
MECHANICS NEEDED
TOP PAY

Manassas case construction equipment dealer needs experienced Mechanics. Hospitalization, major medical, dental. Call collect Ron BLIZZARD 703 / 330-1333. White Oak Equipment Inc., 9115 Industry Dr., Manassas Park, VA 22111 (36-42)

BLOCK AND CASER

Bone china manufacturer has a first shift position available for an experienced Block and Caser. Responsibilities include processing the tooling from model to mold. Some experience in either modeling and/or mold making is helpful. Come work for a progressive company with competitive salary and benefits. Interested applicants should forward their resume and salary history in strict confidence to:

BEVERLY CROOK,
PERSONNEL SUPERVISOR
PFALTZGRAFF COMPANY
1730 BUTTER ROAD
DOVER, PA 17315

FACTORY
Roll Operator-exp'd, pyramid and plate type, to roll I-beams and channels. Chalfont Mfg. Co., 1000 W. River Rd. South, Elyria, Ohio. (applications being accepted 8am to 4pm).

KŪRYBA IR MOKSLAS

Artėjant Dirvos deimantiniam jubiliejui

Vytautas Šeštokas

Laikas bėga labai greitai. Artėjame prie šių metų pabaigos. Ateinantieji, 1990-ji yra DIRVOS 75-rių amžiaus sukakties jubiliejiniai metai.

Minime savo asmenišką amžiaus sukaktį, minime vedybines ir visuomeninio veikimo sukaktis. Tačiau kai su laukiame 75 metų amžiaus sukaktį, ši jau yra iškilmingai švenčiama. Tokias garbingo amžiaus Spaudos sukaktis užpelnytai ir, sakyčiau, labai iškilmingai turėtų minėti visa lietuviška visuomenė.

Spauda visus mus jungia ir tarnauja visų politinio, kultūrinio ir organizacinio veikimo reikalams. Ji yra veidrodis mūsų gyvenimo išsivijoje, kuriame atsispindi ir negatyvios ir pozityvios apraiškos. Todėl ir visų šios spaudos vargų ir nedaugelio neturėtume užmiršti ir ją paleisti.

Artėjant DIRVOS sukaktiai yra reikalinga pradėti veiksmingus pasirošimus. O tam darbui reikia asmenų, kurie organizuotų ir sudarytų vykdomo organus. Jau esame skaitę spaudoje apie organizacinį Centrinį komitetą, į kurį pirmininkės pareigoms pakviesta čikagietė visuomenininkė Irena Kriaučeliūnienė.

I. Kriaučeliūnienė yra plataus masto ir patyrimo, daugelio organizacijų vadovė ir veikėja didžiausiame lietuvių telkinyje, Chicagoje. Ji neseniai lankė dinamišką lietuvių telkinį Los Angeleje ir turėjo pasitarimus su Tautinės Sąjungos skyriaus valdybos nariais. Šia proga malonu buvo ją sutikti ir pateikti keletą klausimų, kurių jos įdomius ir informacinius atsakymus, manau, bus įdomu išgirsti ir Dirvos skaitytojams.

– Ponia Kriaučeliūniene, kaip ir kada buvo sudarytas centrinis Dirvos 75 metų minėjimo komitetas?

– Vilties D-jos, kuri rūpinasi laikraščio išleidimu ir kuriai vadovauja inž. Vaclovas Mažeika, ir Tautinės Sąjungos, kuriai vadovauja dr. Leonas Kriaučeliūnas, posėdyje š.m. vasario pabaigoje nutarta centrinį vjaus komitetą sudaryti Chicagoje ir kviesti tautinės minties asmenį, su teise pačiam sudaryti komitetą paminėti Dirvos deimantinį jubiliejų bei pravesti vajú, kuris padėtų laikraščiui išsilaikyti ateityje. Buvau pakviesta aš. Sutikau šiom garbingom, bet nelengvom pareigom.

– Kodėl laikraščiui duotas vardas DIRVA?

– Prieš 75 ir daugiau metų pirmieji lietuviai imigrantai, atvažiuavę į šį kraštą, atsivežė meilės jausmą savai žemei, prisiminimą tėviškos dirvonų, pasitenkinimo džiaugsmą jų purenime ar daigų sodinime. Amerikoje jie pradėjo purenti lietuviško žodžio ir tautinės kultūros dirvonus visiems lietuviams, tuoj pat pajutę savo laikraščio reikalingumą. Ir gavę Clevelande 2-ros klasės pašto teisę po devynių mėnesių (ar ne simboliška?) pagimdė-išleido laikraštį, pavadindami jį DIRVA.

– Ar Dirva, kaip tautinės minties laikraštis, turi būti remiamas tik tautininkų?

– Ne. Aš pati nesu tautininkė, nepriklausau Sąjungai. Spaudą turi remti kiekvienas lietuvišką žodį skaitantis žmogus be ideologinių varžybų. Visi esame tautinės krypties lietuviai, visi rūpinamės padėti atsigauti nualintai Lietuvai ir patriotams broliams. Tik negalime būti valdomi jausmų ir reikia žinti, kad visam kam yra ribos. Šie metai yra kritiški metai: atidarėme širdis ir pinigines Lietuvai ir lietuviams, bet šiais metais mūsų kultūra, švietimas ir šalpa jau pajuto skriaudą.

– Kaip planuojate pravesti vajú?

– Su visų lietuvių pagalba. Komitetas Chicagoje labai viltingai žiūri į ateinančius 1990 metus, entuziastingai pradėjo galvoti, planuoti darbus ir jau šiek tiek

pažengė pirmyn. Iki šiol jau sudaryti 16 pagalbinių komitetų Amerikoje ir vienas Kanadoje – Toronte. Pakvietė po vieną igaliojinį, kuris susidaro sau komitetą šiam darbui. Los Angeles mielai sutiko p. Jonas Petronis. Kai kurie jau sudarė planus sekantiems metams, net nustatė datas renginiams. Neveikiame nepasitarę su Tautinės S-gos skyrių pirmininkais. Kitaip sakant – neiname per galvas, nebent kur nėra Tautinės Sąjungos skyriaus, susidaro tik pagalbinius komitetas. Vėliau siųsime laiškus prašymus aukoms, eisime per bankus, pas prekybininkus, prašydami įdėti sveikinimą į jubiliejinį leidinį, rengsime renginius, vakarėnes ir pan.

– Ar piniginiai vajai gali ilgai pratęsti mūsų spaudos gyvenimą?

– Gali. Ir vajai turi būti vykdomi. Spauda lengviau išsilaiko, kuri turi užnugary vienuolynus ir bažnyčias. Kita vegetuoja, reikalinga nuolatinės paramos, jeigu ne norime jog ji skurstų arba net užsidarytų.

– Ko galima tikėtis iš lietuvių visuomenės?

– Nepamirškime, jog Lietuvai laisvės kelias ėjo ir eina per spaudą. Okupantas Lietuvoje išžudė mūsų partizanų, užsmaugė tautines organizacijas, sunaikino žmogaus teisėms ginti komitetus ir žmones, bet pagrindžio spauda išliko gyva, tauta nepalaužta, kuri išdrįso pasikelti su šauksmu "LAISVĖS LIETUVAI".

Dirvos jubiliejinio vjaus komiteto pirm. Irena Kriaučeliūnienė, pasikalbėjimo su Los Angeles lietuvių radijo programos direktorium Vytautu Šeštoku.

Esame laisvi žmonės, laimingai pabėgę iš pragaro, kurį pergyveno mūsų broliai likę tėvynėje. Nebuvome kankinami sužvėrėjusių žmonių, kurių rankos suteptos krauju amžiams liks mūsų atmintyje.

Tos minties vedami, turime dar daugiau stiprinti, net kovoti, laisvės šauksmą stiprinančią spaudą. Rašytojas Antanas Škėma pasakė: "Gyvenimas kovą mėgsta. Užtat žvėrys turi nagus, o rašytojai – mūsų atveju žumalistas, – turi plunksnas". Ar mes galime būti menkesni patriotai ir pagailėsime keletos dolerių ateinančiaisiais 1990 metais sukaktuvinei DIRVAI paremti ir pagerinti?

Labai prašau Jūsų, Los Angeles lietuvių, išklausti mano ir vietinio komiteto prašymą ir prisidėti prie vjaus visų mūsų tikslui – lietuviško laikraščio išlaikymui, kuriuo – lyg žmogaus gyslomis – teka mūsų švietimas, kultūra ir šalpa.

Baigus šį įdomų informacinį pokalbį, išlydėdami Ireną Kriaučeliūnienę palinkė-

jome jai sėkmės ir ryžto šiose garbingose, kad ir sunkiose pareigose.

Jos viešnagės Los Angeles metu, šio pokalbio turinys ir mintys buvo perduotos Lietuvių Radijo klausytojams.

• LITHUANIA MY HERITAGE. Knyga anglų kalba. Pagrindinės informacijos apie Lietuvą. 400 psl. 1300 iliustracijų.

Kaina su persiuntimu \$22.75 Užsakymus siųsti "Tėviškėlė", 4346 So. Western Ave., Chicago, IL 60609

MACHINE BUILDERS AND TOOL MAKERS

Must be fully experienced in building special machines from blueprints. We offer high hourly rates, plenty of overtime and company benefits. Send resume to: **Accurate Machine**, 3130 E. 93rd St., Cleveland, OH 44104 or call 216-721-6600

(39-43)

MACHINIST

For small manufacturing company. Experience with milling, lathes, and O.D./I.D. surface grinding. Competitive salary, benefits and working conditions. E.O.E.

Call for appointment 12-2 PM
216 - 581 - 1166

(34-40)

Train for careers in

• AIRLINES •

• CRUISE LINES

• TRAVEL AGENCIES

HOME STUDY/RES. TRAINING

• FINANCIAL AID AVAIL.

• JOB PLACEMENT ASSIST.

1-800-327-7728

A.C.T. TRAVEL SCHOOL

Natl Hdqtrs, 4669 N. Fed. Hwy.

Pompano Bch. FL

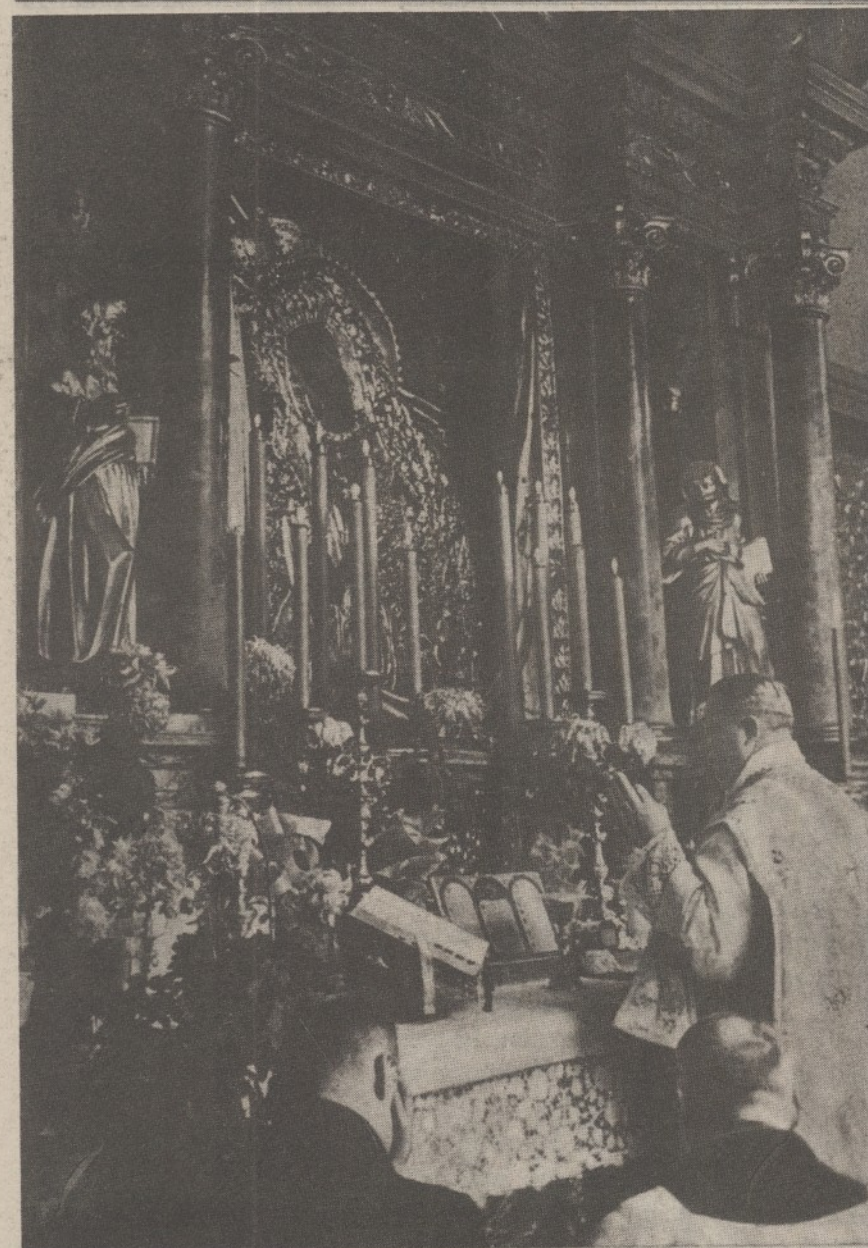

Po pasitarimo Tautinės Sąjungos ir Dirvos deimantinio jubiliejaus rengimo reikalais Los Angeles. Iš k.: P. Maželis, I. Bužienienė, konsulas Vyt. Čekanauskas, A. Mažeika, I. Kriaučeliūnienė, dr. P. Švarcas, L. Mažeikienė, R. Sakienė, R. Bužėnas ir dr. L. Kriaučeliūnas.

ISTORINIS ŽYGIS Į VILNIŲ

1939 m. spalio 27 d. mūsų kariuomenė įžygiuoja į Vilnių

Vaizdai iš istorinės triumfo dienos prieš 50 metų išvaduotame Vilniuje ...

Kur Rytai susitinka su vakarais... (2)

Henrikas Stasas

Kalnų papėdėj autobusas pasuko į kalnus vedantį siaurą kelią, kuris vingiavo tarp žalių eglių ir pušų. Šalia kelio čiurleno sriaunus kalnų upelis, kuris nutoldavo ir vėl priartėdavo prie į kalną lipančio autobuso. Apie pusvalandį pavažiavus pro medžius jau skverbėsi besileidžiačios saulės spinduliai, kurie netrukus visai užgeso tamsiam ežero vandeny. Dabar privažiavom Abant ežerą, ant kurio kranto, tarp lieknų pušų, stovėjo baltas "Turban" viešbutis. Tai buvo vieta, kur buvo numatyta poilsiauti, pramogauti ir susipažinti su turkų folkloru bei tautine kultūra.

Įsitaisėme čia labai patogiuose kambariuose vaizdu į ežerą, įskaitant ir tris kartus dienoje labai gerą maistą.

Seminaras vykdavo kasdien nuo 10 val. iki 12 val. ir nuo 3 val. iki 5 val., kur gana plačiai buvome supažindinti su turkų tautine muzika, tautiniais šokiais, dainomis ir apskritai turkų kultūra. Išmokome net 8 šokius ir tiek pat dainų. Šokiams grojo speciali kaimo kapela, o šokius mokė pats seminaro vedėjas ir jo asistentas, taip pat liaudies šokių profesionalas. Žinoma, šokiai labai nesudėtingi ir sakyčiau monotoniški, kaip turkų muzika.

Kalbant apie turkų muziką reikia pastebėti, kad ji netik monotoniška, bet ir persunkta melancholija su ryškiai iškytančiu pasigailėjimu, kaip turkai sako "man, aman". Mat tauta konservatyvi, islamiška, tad ir jos muzika be svorio centro ir nepasiekiamu ilgesiu. Paprastai visi instrumentai groja tą pačią melodiją. Jų muzikoje yra ir daug orientališkų motyvų su gana didele arabų įtaka. Taip, kaip oriento mene vyrauja ornamentika, taip rytiečių muzikoje ritmas be ribų ir tikslo. Tačiau turkų liaudies muzika gėrisi net pasauliniai kompozitoriai, pvz. Bela Bartok sako, kad tai turtingiausia liaudies muzika, kurią kada nors girdėjęs. Įdomu, ką Bela Bartok sakytų apie mūsų liaudies muziką. Be abejo jos nebuvo girdėjęs.

Tektų bent keliais žodžiais paminėti ir turkų liaudies instrumentus. Iš instrumentų daugiausia naudojami pučiamieji, kaip įvairios piečių dūdėlės, kurių garsiausia zurna, be to klerenetas, būgnai ir labai savotiškas, nepaprastai siauras 3 stygų smuikas – kemence vadina mas. Jį niekur neįremia, o laiko vienoj rankoj ir kita ran-

ka per stygas braukia stryku.

Ataturkas kurdamas respubliką ir norėdamas Turkijai suteikti Vakarų Europos veidą, laikė tautinę muziką ir apskritai folklorą atsilikusio pasaulio apraiška. Jis buvo uždraudęs tada net tautinę muziką groti per radiją. Tai galima suprasti, nes jis gi viską Turkijoje beveik apvertė aukštyn kojom: viso pirma pakeitė arabų rašybos ženklus į lotynų, turbaną – į skrybėlę, haremo verges – į lygiateises moteris ir sultanatą į respubliką. Neveltui jis laikomas turkų tėvu ir šiandien kiekviename mieste jo stovilos iškeltos ant pedestalų, mokyklų ir gatvių pavadinimai jo vardu ir taip be galo. Tačiau uždraudęs tautinę muziką jis gerokai apsiriko ir gana skaudžiai palietė turkų širdis. Reik manyti, kad generolas liaudies meno ir jo reikšmės tautai neįvertino. Todėl iš turkų inteligentų susilaukė stipraus pasipriešinimo. Liaudies menas buvo vėl grąžintas į viešumą ir stipriai kultivuojamas. Šiandien tautiniai šokiai ir dainos priivalomai dėstomi kiekvienoj mokykloje. Daug kur restoranuose groja liaudies kapelos ir ten pat jaunimas dažnai įsijungia į tautinius šokius.

Žinoma Turkijoje plačiai kultivuojama ir klasikinė muzika, tik ji ten atėjusi gana vėlai, kartu su Ataturko reformom. Jie turi ir taip vadina savitą klasikinę tradiciją, t. y. "sanat muziką", arba meninę muziką, kuri atliekama net ir naktiniuose klūbuose. Dar tektų paminėti taip vadinamą "Mehter" muziką, kuri, galima sakyti, nepakartojama. Ją naudodavo janičarai karo metu siekdami moraliai paveikti priešą. Nors prie Vienos vartų šią iš proto varančią muziką ir grojo per visą naktį, tačiau Vienos gynėjai nepasidavė.

Apskritai kultūrinis ir muzikinis gyvenimas Turkijoje šiandien gana gyvas, daug kur rengiami tarptautiniai

Turkų liaudies instrumentų orkestras grojės folkloro seminare prie Abant ežero. Kairėje sėdi Stasiene. H. Staso nuotr.

festivaliai. Ypač Ismir (buvusi Smima) kultūriniu gyvenimu aktyvus miestas kur teko matyti plakatus skelbiančius tarptautinį muzikos ir teatro festivalį.

Prie Abant ežero nepaprastai greit prabėgo keturios dienos ir mūsų autobusus iš čia pajudėjo Ankaros link. Tad visą likusį laiką keliavome po istorinę Turkiją, o istoriją čia radome beveik kiekvienam žingsny. Čia istorijos ir antikinio pasaulio kultūros liekanų daugiau negu Graikijoje. Italijoje ir Ispanijoje kartu sudėjus. Todėl turizmą šiame krašte reiktų laikyti neprimoginiu, bet kultūriniu ar moksliniu.

Iš Abant ežero pasukom vėl į tą pačią Ankaros autotradą, kuri tęsiasi toliau per vidurio plokštakalnę. Vaizdai tie patys: plataus horizonto ganyklos, daugybė avių ir juodų ožkų. Tikėjimės matyti angoros ožkų, nes kaip žinoma angoros vilnos ir buvo gaunamos iš Ankaros apylinkių, net ir pati Ankara anksčiau vadinosi Angora. Deja neteko čia matyti nei ožkų, nei Ankaros parduotuvėse angoros siūlų.

Apie vidudienį pasiekėm Ankaros priemiesčius su tipiškais plokščiais namų stogais ir topoliais, kur gyvena vidutinio luomo turkai. Į akis krito nedideli, pigios statybos standartiniai namai, kuriuos čia Ankaroje vadina "vienos nakties namais". Paaiškėjo,

kad jie statyti ant miestui priklausančios žemės be miesto sutikimo. Tačiau jei žmogus sugebėjo per naktį tokio namo sienas ir stogą suremti, tada miestas leisdavo jį ir užbaigti. O jei nesusėdavo, tai miestas atsiųsdavo kitą rytą buldozerį ir tokį namą nugriaudavo. Tai gana įdomus šio miesto įstatymas. Reikėjo tik turėti gana laiko ir talkos, kad vienos nakties namas nepavirstų į šiukšlių krūvą.

Respublikos sostinę Ataturkas čia perkėlė 1923 metais. Taigi atrodo, kad sostinė dar nesena ir miestas turėtų būti visiškai naujas. Taip jis naujas ir kartu senas. Urbanistikos architektai dalį jo suplanavo sostinės reikalavimams, bet pats jo branduolys liko istorinis.

Pirmieji hititai čia buvo pastatę savo tvirtovę, frigai vėliau miestą išplėtė ir jų karalius Midas 7 šimtmečiu pr. Kr. čia paskelbė savo sostinę. Savo žydėjimo laiką miestas pasiekė romėnų laikais. Tai liudija dar šiandien stovinčios Julijaus Apostato kolonos, kurios tada rėmė Augusto šventyklą. Jau 10 metų po Kristaus gimimo miestas buvo sukrėščionintas. Čia lankėsi šv. Petras ir Povilas, kuris iš čia rašė savo garsiuosius laiškus galatiečiams. Bizantijos laikais Ankara buvo pagarsėjusi tvirtovė. Čia buvo ir neblogos sąlygos miestui plėstis, nes per plo-

kštakalnę ėjo daug kelių: persų karališkas kelias, romėnų Via Regalis ir kt., kuriais iš rytų keliaudavo karavanai. Bizantijos laikais miestas ekonominiai buvo sunykęs. Tada pradėjo čia auginti ilgaplaukes angoros ožkas, kurių vilnos nemaža pelno davė. Tačiau 20-to amžiaus pradžioje ožkos buvo perkeltos į Pietų Afriką, kur jos gerai aklimatizavosi ir Ankara neteko svarbios ūkio šakos.

Pažvelgus šiandien į Ankarą, į jos pastatus, kur minaretai pinasi su televizijos antenomis, jaučiama visur didelių kontrastų. Nors miesto architektai Ankarą ir perplaukavo, bet integruoti senąją Ankarą su naująja nepavyko. Naujieji rajonai gana puošnūs ir auga, tuo tarpu senoji miesto dalis dar kvėpuoja kaimo atmosfera.

(Bus daugiau)

MARKS ROOOFING

Specializing in flat roofs
Residential and commercial
Free estimates. Reasonable rates. Senior citizen discounts. From \$49.55 for repairing leaks
Tel. 838-5883

(39-42)

MARKS PAVING

Black top, seal coating, patch work, crack repairs.
Free estimates. Reasonable rates.
Tel. 838-5883

(39-42)

MARIAN

PRIESTS AND BROTHERS
OF THE IMMACULATE CONCEPTION

- TEACHING • YOUTH WORK
- FOREIGN MISSION WORK
- CATHOLIC PRESS WORK
- PARISH MINISTRY

A Community
Growing Together
For Christ and the Church

FOR FURTHER INFORMATION CONTACT:

FATHER DAN, MIC
VOCATION DIRECTOR
MARIANAPOLIS
THOMPSON, CT 06277

I wish to learn more about Marian PRIESTS
BROTHERS ☐.

Send FREE booklet to:

Name

Address

City/State/Zip

Age Grade

CD

Clevelando vyrų oktetas Tėvų žemėje

Ingrida Bublienė

Šaunieji Clevelando vyrai, išsipuošę mėlynais uniforminiais švarkais, drauge su soliste Irena Grigaliūnaite ir pranešėja Ingrida Bubliene, rugsėjo 14 d. Iš New Yorko išskrido į Lietuvą. Su oktetu drauge keliavo būrys clevelandiečių ir lietuvių iš Chicago, New Yorko ir kitų miestų.

Svajonė tapo realybe, kai rugsėjo 15 d. vakare pasiekėme Vilnių. Aerouoste matėsi didžiulis būrys žmonių su gėlėmis. Pirmuosius žingsnius tėvynėje sunku apibūdinti – širdis virpėjo iš džiaugsmo, rankos neatlaikė žiedų, pabučiavimai atstojo žodžius. O šalia – kunigas ir apie šimtą žmonių su žvakutėmis, gėlėmis ir vainikais, meldėsi, giedojo ir verkė prie kų tik iš Irkutsko atvežtų karstų ... Susijaudinęs oktetos narys Raimundas Butkus glaudė savo gėles prie tėvynainio karsto ... Tai buvo pirma išgyventa akimirka atgimstančioj Lietuvoje.

Anksti atsikėlę sekantį rytą, gėrėjomės Vilniaus auksinėmis rudens spalvomis. Gedimino kalne plevėsuojanti trispalvė teikė viltį, kad tauta tikrai atgimsta naujam gyvenimui. Senamiestis sparčiai atnaujinamas. Begaliniai daug turistų.

Katedros aikštėje daug žmonių, o skersai gatvės Sąjūdžio būstinėje vis kas nors

vyksta. Gatvėse jautėsi žodžio laisvė, o prie kioskų eilės besidominčių spausdintu žodžiu. Kioskų stulpus puošė Clevelando Vyrų Okteto koncertinė reklama – mūsų koncertų rengėjai buvo "Tėviškės Draugija", "GT - International" firma ir Valstybinis Akademiniis Operos ir Baletu Teatras.

Prasidėjo naujas gyvenimas naujoje aplinkoj. Vieni buvom apgyvendinti viešbučiuose Neringa ir Lietuva, kiti – Operos Rūmų butuose. Pirmas savaitgalis prabėgo svečiuojantis su giminėmis, vakare operoje ar teatre. Tuo pačiu metu Lietuvoje viešėjo Los Angeles Dramos Teatras ir lengvo žanro roko solistas su grupe, clevelandietis Richard Josef - Dautartas.

Man prisimintinu liko savaitgalis praleistas Kaune ir sekmadienio vakaras Vilniuje, kur arkikatedros bazilikoje vyko tėv. Leonardo Andriekaus poezijos vakaras. Pripildyta katedra klausėsi jo sielos giesmės, po to sekė šv. Mišios už Lietuvą.

Okteto pirmasis koncertas įvyko rugsėjo 18 d. Vilniuje, Operos ir Baletu Teatro salėje. Tą dieną visas mūsų dėmesys buvo tik tam skirtas. Repeticijoje dalyvavo teatro darbuotojai, dailininkai, televizijos filmuotojai ir pats namų šeimininkas sol. Virgilijus Noreika. Klausėme visų

Clevelando Vyrų Oktetas su "Lietuva" ansambliciais ir jų vadovais.

patarimų, kad tik visas geriau pasisektų. Rengėjai mus supažindino su spalvotais koncerto lankstinukais – juos puošė oktetos nuotraukos, trumpas vieneto apibūdinimas ir programa. Viršelyje užrašas: "Trisdešimt metų dainuojame Lietuvą". Sužinojome, kad į visus koncertus bilietai išparduoti, maldavom nors keletą biletų savo giminėms.

Pakyla didžioji uždanga ir prieš akis gausi Vilniaus publika. Oktetas, vadovaujamas Raimundo Kavaliausko, koncertą pradeda V. Kuprevičiaus daina "Mes žengiam". Prisimenu ir savo pirmuosius sveikinimo žodžius, Bernardo Brazdžionio eilėmis –

... Ir tu jomis grįžti nuo marių kranto
Visa būtim dainuodams, kad palieki
svečias šalis.
Grįžti tenai, kur iš dangaus galybių krenta
Sušvintęs tolimas tėvynės spindulys.

– publikai primindama, kad tolimas tėvynės spindulys nurodė mums kelią į tėvų žemę, ir kad jo šviesoje mes daugelį metų gyvenom. Tęsimė vakarą besidalindami atvežta daina. Publika audringi plojimai šėkė kiekvieną dainą, o gėlės užklojo sceną. Daug katųčių susilaukė ir sol. Irena Grigaliūnaite, kurios balsas žavėjo vilniečius. Po koncerto dar ilgai, kaip užburti stovėjome scenoje, o rengėjai mus išpuošė juostomis su įausiais mūsų vardais. Sekė sveikinimai. Koncertas buvo nufilmuotas Lietuvos televizijos ir rodomas sekančiomis dienomis. Apsupti sveikintojų, giminių ir pažįstamų negalėjome palikti scenos – tačiau laukė priėmimas "Bočių" restorane. Čia svečių tarpe dalijomės savo koncerto pirmiaisiais išpūdziais ir linksmai praleidom vakarą.

Sekančią dieną dalyvavom spaudos konferencijoje ir spaudos atstovams atsakinėjome į pateiktus klausimus. Roma Palienienė, Vilniaus

radijo korespondentė, tuoj padarė įrašą apie pirmąjį koncertą.

Po pietų žavėjomės gražiaisiais Trakais. Vakare dalyvavau Sąjūdžio Tarybos posėdyje, kur susipažinau su daugeliu Sąjūdžio narių. Sąjūdyje darbas verda, subtiliai vadovaujant pirm. Vytautui Landsbergiui.

Kitą dieną mūsų laukė koncertas Panevėžy, prieš tai apžiūrėjęs miestą ir jo išymybes. Kultūros Rūmuose koncertas praėjo ir vėl su ovacijomis. Priėmimas Seklyčios restorane liko atmintinas tuo, kad jame dalyvavo miesto meras Juozas Bečelis, katedros klebonas Antanavičius, Ekranu gamyklos pareigūnai. Tą vakarą meras prabilo į mus: "Jūs atvežėt tai, ką mano tėvai dainavo, ir per visą laiką tai šventai išsaugojot". Vakare, lydimi klebono, dar aplankėme Panevėžio katedrą.

Laisvom dienom keliavome po Lietuvą, bendravome su giminėmis, draugais, užmegsdami naujas pažintis. Turėjau progą susitikti su visa eile kultūrininkų, dailininkų, rašytojų, redaktorių, kurie aprodė muziejus, Menininkų rūmus, Vilniaus universitetą ir t.t.

Sekantis koncertas įvyko Dainavos šalyje – Alytuje. Tai vietovė, kurią rašytojas Krėvė Mickevičius pavadino pačia gražiausia. Medvilnės kultūros rūmai didingi, su parodų salėmis ir baseiniais. Prisimenu puikiai trispalvę išpuostą sceną ir pilnutėlę žiūrovų salę. Vėl palikome sceną gėlėmis ir juostomis išpuošti. Po kiekvieno koncerto vis giliau išgyvenom laisvės troškimą mūsų brolių ir sesių.

Sekmadienį, arkivyskupui Julijonui Steponavičiui atnaušaujant šv. Mišias, vysk. M. Valančiaus Blaivybės Sąjūdžio seimo proga, oktetas Vil-

niaus Katedroj giedojo 4 giesmes. Penki tūkstančiai maldininkų užpildė Katedrą, ir gausus būrys spietėsi aikštėje. Giedojo ir muz. Šližio vadovaujamas Katedros choras, vargoninkaujant žinomam muz. Kazimierui Vasiliauskui.

Lydint "Lietuva" ansamblio direktoriui Petrui Telyčėnui, skubėjome į ansamblio mums ruošiamą priėmimą. Nustebom atvykę į universiteto kiemą prie ansamblio kavinės, kur mūsų laukė tautiniais rūbais pasipuošę ansambliciai. Jie pasveikino mus ištisė juostų taką, su dainomis ir gėlėmis. Priėmimo metu mus apdovanojo net ir šiaudinėmis jų šokių skrybėlėmis. Ansamblis dar padainavo, pakankliavo ir išsiprašė net dainos iš mūsų. Meno vadovas Pranas Budrys šį susitikimą laikė istoriniu, nes toks dviejų vienetų bendravimas šiandien yra įmanomas. Savo kalboje taip pat prisiminė ir buvusį ansamblio šokėją, "Grandinėlės" vadovą Liudą Sagį. Sekė tikrai šilta draugiška popietės nuotaika, besivaišinant, dainuojant ...

WANTED AT ONCE
JOURNEYMEN
OR
I-st CLASS
SKILLED MACHINISTS
Brown & Sharpe
Set Up & Operate Person
Turret Lathe
Set Up & Operate Person
able to set up work
from blue prints
and
close tolerance.
Each
of the following
positions require
5 years experience.
Full or part time.
Excellent benefits package.
M.C. MACHINE CO.
98 Mill St., Hopedale, MA
01747
1-508-473-3642

Vitalija Butkuvienė prie skelbimo apie įvyksiantį Vilniuje clevelandiečių koncertą ...

Laikai ir papročiai

Vladas Vijeikis

O tempora, o mores! – Taip sušukdavo pilietis tada, kai dar visi kalbėjo lotyniškai. Dabar, kada lotyniškai kalba tik daktarai ir farmacistai tarp savęs, reikia paaiškinti, kad tie žodžiai reiškia: "O laikai, o papročiai".

O tie laikai ir papročiai taip bėga, kad sunku juos bepavyti. Žvilgterėkime, kad ir į santykius tarp scenos iškilnių asmenų ir paprastos publikos, sumokėjusios šioji toki pinigėlių, kad juos pamatyti ir išgirsti. Kartais drąsi publika apmėto sceną kiaušiniiais, pomidorais ir kitais po ranka pasitaikiusiais dalykais. Tuo pareiškia savo nepasitenkinimą. O kartais, labai gerai nuteikta, mėto į sceną gėles, o kaikurie gerbėjai nepagaili kelių dolerių ir įneša į sceną visą puokštę ar net kašę gėlių. Kai kurie artistai patys nusiperka gėlių, bet tai jau atskira tema.

Bet dabar: "tempora ir mores" labai pakito. Taip kaip buvo pradžioje pareikšta. Viename iškilniame koncerte, Chicagoje labai žinomas daktaras Vilniaus ansambliu padalino po šimtą dolerių. Iš gavėjų veidų sunku buvo susivokti, kiek tai jiems patiko, nes artistai žinomi kaip labai įmantrūs fizionomijų keitėjai.

Vienas ansamblietis, užkulisėje voką atidaręs, pareiškė:

– O visdėlto tie amerikainai, kaip buvo neišmokslinti, taip ir liko. Neišmoko rašyti tūkstančio su trim nuliais. Vis dar teberašo su dviem nuliais.

O seneliukas, gyvenantis daktaro namuose, liūdnam pa-

lingavo galva:

– Už tuos pinigus galima buvo daug žiurkių ir tarakunų išnaikinti.

O kitas kažkokiomis ligomis negaluojančis išstenojo:

– Tai ir vėl pakels kainą gydymui.

Bet čia labai asmeniškai pareiškimai, kurie visuomeninėje veikloje neturi jokios prasmės.

Bet sakysime daktaro naujas išradimas prigis, ko kai kurie artistai labai norėtų. Ir štai, pirmiau primadona, gavusi puokštę gėlių, nuskina vieną gėlytę ir įteikia akompaniatoriui. Reiškia publikos akivaizdoje dėkoja jam už gerą darbą.

Naujais daktariškais metodais primadona išims iš voko vieną kitą dolerį ir įteiks tam sėdinčiam prie pianino. O jei bus tik vienas banknotas. Ką ji tada darys? Negi plėšys tą dešimkę ar šimtinę? Čia daktaras sukėlė daug klausimų, kaip tą problemą išrišti?

Vienas ansamblis, gavę dolerius, užkulisėje tiesiog drėbė rengėjams į akis. Atseit: "Ką jūs čia su žimiais mokate?" O jeigu rengėjai būtų buvę gudresni, tai būtų įteikę scenoje. O scenoje negali dovanos atgal į akis mesti. Scena yra ta vieta, kur reikia vaidinti.

Mūsų scenos darbuotojai, ansambliai, operos choras ir kitokie chorai labai pritaria tam naujam išradimui. Sako:

– Gauni kokią gėlę, tai kas iš to? Už dolerius gali nusipirkti kokią nori gėlę. Duoda kokį gvazdiką. Aš jų ir savo kieme turiu. Ir dar visokių spalvų.

Kaip ten būtų ar nebūtų,

Kai susitinka Nasvyčiai ... Aktorė Undinė Nasvytytė, atvykusi į Vilniaus, susitiko su savo giminaičiais. Iš kairės: Mylita Nasvytienė, Vilija Klimienė, Ingrida Nasvytytė, Donatas Nasvytis, Birutė Smetonienė, Undinė Nasvytytė, Mindaugas ir Vytautas Nasvyčiai.

Išėivijos istorijos paraštėje

Istorikai žmonijos istoriją, patogumo dėlei, skirsto į įvairius periodus: "Didysis tautų kraustymasis", "Tamsieji amžiai", "Didžiųjų atradimų amžiai (Kolumbo, Magelano, Vasko de Gamos)", "Apšvietos" ir kitokius amžius.

Mūsų lietuviškoji istorija gal būtų išdalinta: "Valstybės apjungimas", "Gedimainių era", "Unija ir valstybės nuosmūkis", "Kova už savąją spaudą" ir panašius periodus. Kiekvienas istorikas savaip juos dalo ir savaip juos aiškina.

Spaudoje jau matome susirūpinimą, kad būtų išsaugota ir nedingtų mūsų išėivijos istorija. Ateities istorikai aprašydami mūsų veiklą manau, bus vieningos nuomonės. Rašydami apie mūsų dabartinę veiklą išėivijoje, ją charakterizuos kaip "konferencijų, prezidiumų ir rezoliucijų gaidynę". Yra manančių, jeigu nebūtų suvažiavimų ir prezidiumų, tai būtų daug mažiau norinčių mūsų veikloje dalyvauti. Be to, daug prisideda ir technikos laimėjimai. Vienas iš tokių – tai foto aparatas. Foto meno populiarintojai ir parodų rengėjai galėtų mesti šūkį: "Fotografija garantuoja jums vietą istorijoje".

Ateityje istorikai, norėdami susipažinti su mūsų veikla ir veikėjais, turės didelį galvos sūpų, nes tas pat asmuo viename suvažiavime atstovavo X partijai, kitam Y

sajungai, o trečiame – tokiam ir tokiam sambūriui. Net veiksmų veikėjai ir vadovai nesusigauja, kam jie atstovauja. Ateities istorikas – nežinodamas, kad galima atstovauti kairę ir dešinę, – manys kad turima reikalo su keletu asmenų. Čia ir turi į pagalbą ateiti fotografijos. Arba paimekime žymaus veikėjo mirties pranešimą. "... gimė Lietuvoje, Amerikoje išgyveno 40 metų. Priklausė Mažosios Lietuvos Lietuvių Draugijai, Žemaičių d-jai, Dzūkų klubui ir kitoms patriotinėms organizacijoms". Jeigu jis nespėjo papulti į Lietuvių Enciklopediją, tai, žmogau, ir susigauja, kokia jo kilmė?!

Iki šiol buvo paduota viena pusė, o dabar bus kita. Iš to, kas jau buvo rašyta, nereikia padaryti išvadų, kad nuotraukos ir aprašymai visai nėra reikalingi. Istorijai viskas reikalinga, tik reikėtų, kad jie būtų galimai tikslesni. Mūsų redakcijos ir išėivijos fotografai galėtų daug prisidėti prie tokios medžiagos kaupimo. Panaudotas nuotraukas, kas pusmetį ar dažniau, pasiųsti Foto archyvui ar Pasaulio lietuvių archyvui esantiems Jaunimo Centre, Chicagoje. Nuotraukų antroje pusėje turi būti parašyta: įvykis, laikas, vieta ir jo dalyviai. Visai be

aprašymo nuotraukos beveik jokios reikšmės neturi. Jau dabar spaudoje matome įvairių suvažiavimų, vykusių Vo kietijoje, aprašymus ir nuotraukas – ir labai dažnai būna "x" (neatpažintas ...).

Okupuotoje Lietuvoje dažnai minimos baltos dėmės, tai vis įvykiai, kurie partijai ir okupantui nemalonūs. Išėivijos istorijoje bus baltų dėmių tik dėl to, kad laiku nebuvu užrašyta. Vis atrodė, kad nesvarbu – bus supėta. O gyvenimas bėga ir stovinčių nelaukia. Mūsų eilėse nebėra Nepriklausomybės akto signatarų. Savanoriai kūrėjai ir Klaipėdos sukilimo dalyviai jau beveik ant pirštų suskaitomi. O visi jie turėjo daug atsiminimų ir istorinių fragmentų. Deja, jau per vėlu! Jau jų prisiminimai nebus užrašyti.

Mus sukrėtė žinia, kai iš mūsų tarpo išsiskyrė prel. Jonas Balkūnas, o vėliau ir Antanas Saulaitis. Abu jie nusiėšė dalį mūsų istorijos. Jie buvo Amerikos Lietuvių bendruomenės steigėjų eilėse. Prel. J. Balkūnas, vienas iš BALFo ir ALTo steigėjų. Labai svarbu, kad jų laiška ir raštai nežūtų, kaip jau su daugeliu atsitiko. Gal jie tuo patys pasirūpino, o gal ir ne. Laiku nepasirūpiname, o paskui dejuojame, kad esame likimo skriaudžiami ...

Juozas Žygas

1989 M. KELIONĖS Į LIETUVĄ

LAPKRITIS	
LIETUVA IR SUOMIJA — 14 dienų: 10 d. Lietuvoje, 11 naktų Vilniuje, 1 Helsinkyje.	
Kelionė Nr. 102 lapkričio 2-15	\$1,699 iš Bostono ir Niujorko \$1,882 iš Čikagos
GRUODIS	
LIETUVA IR BELGIJA Naujų Metų kelionė, 14 dienų: 9 naktų Vilniuje, 1 Maskvoje, 2 Bruselyje	
Kelionė Nr. 129 gruodžio 29-sausio 11	\$1,599 iš Bostono ir Niujorko \$1,782 iš Čikagos

Ekskursijos į Palangą ir Klaipėdą su pernaktiniais kiekvienai grupei!

Baltic Tours patarnauja sudarant jūsų artimiesiems dokumentus viešnagai pas jus.

Nuperkamos mašinos ir kitos dovanos užsienio valiutos parduotuvėse Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje.

Taip pat pradėdame naują paslaugą, statant paminklus jūsų mirusiems giminaičiams Lietuvoje.

Platesnei informacijai ir kelionių lankstinukams kreiptis:

BALTIC TOURS
77 Oak St., Suite 4
Newtown, MA 02164
Tel.: (617) 965-8080

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.
 1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.
 Tel.: 476-2345

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Išpūdingos Lietuvių Dienos

Šio rudens Clevelando lietuvių dienas LB apylinkės valdyba papuošė Vilniaus Universiteto liaudies dainų ir šokių ansamblio koncertu.

Spalio 15 d. Dievo Motinos šventovėje labai išpūdingai suskambėjo jų giesmės, giedamos drauge su parapijos chorą, diriguojant Ritai Kliorienei.

Euclido vidurinės mokyklos auditorija buvo beveik pilna klausytojų, kai Vilniaus universiteto ansamblio atstovė prėdėjo jų koncertą kvietimu.

"Atgimstančią Lietuvą dainuojame ir mes – Vilniaus Universiteto dainų ir šokių ansamblis. Dar visai neseniai, vos praėjusią vasarą, Vilniaus gatvėse suplazdėjo pirmosios trispalvės vėliavėlės – ir mes nešėme, mūsų ansamblio dalyviai, o jau šiemet Baltijos kelyje susijungė mūsų visų rankos ir širdys. Kviečiame ir jus visus sujungti jūsų ir mūsų širdis šokyje ir dainoje!"

Scenos fone švytėjo stiliizuota Vytis. Į sceną įžengė tarytum Vilniaus miesto įkūrėjo DLK Gedimino vėliava – ir suskambėjo kanklės, ragai, dūdos ir lietuviška daina.

Tai buvo gaivus lietuviškų garsų ir šokių koncertas.

Stiprių lietuviškų akcentų turėjo ir vos kelias valandas trukusi lietuvių dailės ir fotografijos paroda, kurią eksponavo Algimantas Kezys.

Lietuvių dienų ruošą rūpinosi LB apylinkės valdybos nariai – pirm. Vytautas Brizgys, Algirdas Miškinis, Kazė Vaičiūnienė, Mečys Aukštuolis, Pranas Joga, Viktorija Lenkauskaitė, Marija Mikonienė, Valdonė Žiedonienė, Ada Stungienė ir Birutė Vedeigienė.

Tikrai didelis ačiū priklauso tiems mūsų kolonijos lietuviams, kurie globojo svečius, choro dirigentei Ritai Kliorienei, Grandinėlės vadovybei ir jos nariams, ir Čiurlionio ansamblio valdybai už surengtus įvykius ir įteiktas svečiams dovanas. (j)

BALFO RINKLIAVA

Spalio 14 ir 15 d.d. Chicagoje įvyko Balfo seimas, kuriame į Balfo direktorių tarybą buvo išrinktas Vincas Apanius, Clevelando skyriaus pirm..

Balfo seime buvo nutarta šių metų aukas nukreipti į

Lietuviai menininkai, dalyvavę su savo darbais Clevelando Lietuvių Dienose suruoštoje parodoje. Iš k.: Palubinskaitė, Sodaitienė, Kizevičius, Palubinskienė, Čiurlionis, Stankūnienė ir Kezys. V. Bacevičiaus nuotr.

Tremtinių draugiją Lietuvoje ir per ją remti grįžusius iš Sibiro tremtinius.

Vincas Apanius atkreipia Clevelando lietuvių dėmesį, kad spalio mėnesį Balfas renka aukas ir prašo visus lietuvius paskirti savo dalį bendros lietuvių šalpos reikalui. Atiduokime savo auką Balfui lietuvių parapijose po mišių budintiems atstovams. (j)

ŠACHMATŲ PIRMENYBĖS

Šiaurės Amerikos šachmatų pirmenybės įvyks š.m. lapkričio 18-19 d.d. Clevelande, Lietuvių Namuose. Bus žaidžiama 4 ar 5 ratų šveicarų sistema. Numatyta piniginių premijos.

Dėl informacijų kreiptis į Vytautą Nasvytį, 1234 West Blvd., Cleveland, OH 44102 tel. (216)631-0210. (ab)

SUTIKTUVĖS KUN. KĘSTUČIUI RALIUI

Dievo Motinos parapija rengia Sutiktuves Clevelande besisvečiuojančiam jaunam kunigui Kęstučiui Raliui, kuris buvo iššventintas šių metų rugsėjo 8 dieną Vilniaus katedroje.

Sekmadienį, spalio 29 d. 10 val., kun. Kęstutis Ralis aukos pirmąsias iškilmingas mišias Amerikoje – Clevelando lietuvių Dievo Motinos šventovėje. Po mišių Clevelando lietuviai susitiks su jaunučiu kunigu Kęstučiu bendroje vaišėse parapijos svetainėje, kurias rengia Bronė Paulionienė su grupe moterų.

Visi kviečiami dalyvauti. (j)

SUGRĮŽIMO VAKARONĖ

Po sėkmingų gastrolių Lietuvoje, Clevelando vyrų oktetas susitiks su Clevelando lietuvių pirmadienį, spalio 30 d., Gintaro restorane. Vyrų okteto sugrįžimo vakaronę rengia Lietuvių klubas.

"Sugrįžimo" programa Gintare prasidės 6:30 v.v. kokteiliais. Vakariene bus tiekiama 7:30 val. ir Okteto dainų pyne išgirsime 8:30 val. Po to – pasakojimai ir

pokalbiai apie Okteto koncertus Lietuvoje.

Kadangi Gintare yra ribotas vietų skaičius, prašome skambinti į Lietuvių klubą tel. 531-2131 ir rezervuoti sau ir savo svečiams vietas. Vakaronės kaina \$12.50 asmeniui.

Čekius rašyti "Lithuanian Club" ir siųsti: 877 E. 185 St., Cleveland, Ohio 44119.

PERSITVARKYMAS LIETUVIŲ KLUBE

Lietuvių namų bei klubo direktoriai, praneša apie padarytus administracinius pakeitimus: Romualdas Bublys išrinktas pirmininku, adv. Egidijus Marcinkevičius yra egz. vicepirmininkas ir Vytautas Sniečkus – vicepirmininkas operacijoms.

Naujoji Lietuvių klubo vedėja Nijolė Motiejūnienė informuoja, kad Gintaro valgykloje yra tiekiama visi lietuviški valgiai – visi maloniai laukiami, visus skaniai pavalgydins.

Lietuvių klubui ir namam labai reikalinga narių ir akcinių visokeriopa parama. (j)

POKALBIS SU KELIAUJANČIU MIKROFONU

Clevelando Skautija lapkričio 12 d. 4 val. p.p. Lietuvių namų salėje rengia Kultūrinę popietę "Pokalbis su keliaujančiu mikrofonu". Čia, Skautijos įsikūrimo sukakties proga, bus paminėta aštuntojo dešimtmečio veiklos pirmieji žingsniai ir Clevelando lietuvių radijo valandėlės "Tėvynės Garsai" 40 metų sukaktis.

Į šią Kultūrinę popietę kviečiami visi, visi Clevelando ir apylinkių lietuviai.

• ŠALFASS metinis, visuotinis suvažiavimas įvyks Clevelande, Lietuvių Namuose, spalio 28 d., šeštadienį. Pradžia 11 val. ryto.

Į suvažiavimą atvyksta visa eilė sporto darbuotojų. Numatyta aktuali ir įdomi darbotvarkė.

KALĖDINIS FESTIVALIS

Tautybių tarnybos centras, vadovaujamas egz. direktoriaus Algio Rukšėno, gruodžio 2 d. Palace teatre rengia tarptautinį kalėdinių dainų ir šokių festivalį, kuriame dalyvaus apie dvidešimt tautinių grupių.

Į šį festivalį yra pakviesta ir Grandinėlė, kuri ruošiasi atlikti lietuviškų šokių pyne. (j)

PAGERBĖ CLEVELANDO MERUS

Moterų balsuotojų lyga (Women's Voters League) spalio 17 d. Clevelando miesto rotušėje surengė buvusių Clevelando miesto merų pagerbimą, kuriame dalyvavo Anthony Celebreeze, Ralph Locher, Carl Stokes, Ralph Perk, Dennis Kucinich. Dėl ligos negalėjo dalyvauti Frank Lausche.

Pagerbimo programa įvyko miesto tarybos viešųjų posėdžių istorinėje salėje. Vadovavo pagerbimo komiteto pirmininkė Gražina Kudukienė. Invokaciją sukalbėjo kunas Gediminas Kijauskas.

Raimundas ir Gražina Kudukai į šį renginį pakvietė dalį lietuvių spaudos darbuotojų. (j)

• KITA SEKMADIENĮ, spalio 29 d., yra keičiamas laikas – iš vasaros grįžtame atgal į standartinį laiką. Ateinantį sekmadienį visi atsukame laikrodžius vieną valandą atgal! (j)

• LITHUANIAN VILLAGE, INC. – Lietuvių namų bendrovė atšaukia savo metinį balių, turėjusį įvykti lapkričio 11 dieną. (j)

PENSININKŲ ŽINIAI

Lapkričio 1 d. 2 val. p.p. Lietuvių Namų viršutinėje salėje įvyks tradicinis Padėkos dienos pobūvis. Visiems klubo nariams pensininkams bus veltui pietūs ir įdomi programa.

Nauji pensininkai kviečiami įsijungti į klubo narių ratą.

Taupa

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street

Cleveland, Ohio 44119

(216) 481-6677

Įsikūręs Nuosavuose Namuose

Taupykite ir Skolinkitės vieninteliame lietuvių kredito kooperatyve Ohio valstijoje.

Darbo Valandos:

Antradieniais--ketvirtadieniais nuo 9:00--4:00 p.p.

Penktadieniais nuo 9:00--6:00 v.v., Šeštadieniais nuo 9:00--3:00 p.p.

Sekmadieniais nuo 11:00--12:00 p.p. (DMNP parapijos patalpose)

Visi Bankiniai Patarnavimai

Mokame Aukštesnius Nuosimčius Už:

Taupymo Skaitymas, Certifikatus, IRA, Čekių Skaitymas, ir t.t.

Skoliname Geriausiomis Išsimokėjimo Sąlygomis:

Asmeniniams Reikalams, Automobilių ir Laivų Pirkimui, Namų Remontui (Home Equity), Namų Pirkimui (Mortgages)

Parduodame pinigines perlaidas (Money Orders), Traveler's Checks, Priimame telefono, elektros, šildymo, ir vandens sąskaitytus, Buckeye Cards, Notaro patarnavimai, U.S. Savings Bonds, ir t.t.

*** Klekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios ***
apdrausta iki \$100,000.

Mūsų Tikslas: Ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas.

DIRVA

• LIETUVIŲ RESPUBLIKONŲ Tautinės Federacijos metinis susirinkimas įvyks š.m. spalio 27 d., penktadienį, 5 val. p.p. Ramada Renaissance viešbutyje, 1143 New Hampshire Ave.N.W., Wahington, D.C.

• TAUTINIŲ GRUPIŲ RESPUBLIKONŲ TARYBOS metinis suvažiavimas įvyks spalio 27-29 d.d. tame pat viešbutyje. Penktadienio vakare delegatai sustiks su viceprezidentu Dan Quayle.

Suvažiavimo metu bus renkama nauja valdyba. Į Amerikos Tautinių Grupių Respublikonų Tarybos pirmininkus vienas iš kandidatų yra plk. Kazimieras Oksas.

• ILLINOIS TAUTINIŲ GRUPIŲ Respublikonų Taryba lapkričio 5 d. 12:30 val. p.p., Venice Banquets, 5636 W. Fullerton Ave, Chicago, ruošia pagerbimų priešpiečius.

Šiais metais, kaip organizacija, bus atžymėta Illinois lietuvių respublikonų lyga. Cook apskrities šerifas Jim O'Grady priims Everett McKinley Dirksen žymenį, o už nuopelnus organizacijai bus atžymėtas Aleksas Jankūnas.

VLIKO SEIMAS

Lapkričio 3-5 dienomis Baltimorėje, MD., Lord Baltimore Radisson Plaza, įvyks VLIKO seimas.

Lapkričio 3 d. 7 v.v. Lietuvių namuose įvyks susipažinimo vakaras.

Lapkričio 4 d. 9 v.r. prasišės registracija ir posėdžiai Lord Baltimore Radisson Plaza viešbutyje.

Banketas įvyks 8 v.v. Lietuvių namuose.

Dėl smulkesnių informacijų kreiptis į seimo rengimo komiteto pirm. adv. E. Armanienę (301) 788-3939.

"LITUANICOS" KLUBO BANKETAS

Chicagos Lietuvių Futbolo klubas "Lituanica" rengia savo tradicinį sezono užbaigimo banketą lapkričio 18 d.

DIRVOS FAX (216) 431-1614

Lietuvių Tautiniuose Namuose Chicagoje, 6422 S. Kedzie Ave.

Čia bus pasivaikšinta ir paminėta Klubo 39-sios metinės. Sekančiais metais klubas iškilmingai minės savo gyvavimo 40 metų sukaktį.

E.Š.

CHICAGOJE KARTOJAMAS 'DAKTARAS GERVDAS'

Chicagos Lietuvių Teatras "Vaidilutė", pildydamas žiūrovų pageidavimą, kartoja V. Mykolaičio-Putino 4 veiksmų dramą "Daktaras Gervydas" pastatymą, kuris įvyks lapkričio 12 d. 2 val. p.p. Jaunimo Centro didžiojoje salėje.

Kaip žinome, šio veikalo premjera buvo gegužės 21 d. susilaukdamas daug dėmesio ir gero įvertinimo. Publika buvo sužavėta "Vaidilutės" vaidintojų pastangomis.

Reikia pažymėti, jog lapkričio 12 d. pastatyme bus naujų veidų. Vietoje Chicagoje apleidusios Gitanos Braslaukaitės, pasirodys nauja pajėga, patyrimo turinti Audrė Budrytė. Ji kaip tik yra baigusi vaidybos studijas.

Režisierė Laimai Šulaitytei-Day susilaukus šeimos prieauglio, šį kartą spektaklį scenai rengia Vilniaus Jaunimo Teatro aktorius Petras Steponavičius, kuris į vaidybą įneša nemažą naujų dalykų. Visiems bus įdomu pamatyti naujo režisieriaus darbą.

Aktoriai kruopščiai ruošiasi šiam pastatymui. Be jau minėtų, spektaklio parengime dirba: Kristina Bielskutė, Rolandas Jankauskas, Edis Šulaitis, Daiva Viktoraitė, Audrius Viktora, Sigitas Gudis, Aldona Pankienė, Vytautas Lapėnas.

Bilietai į spektaklį netrukus bus pradėti platinti Vaznelių prekyboje Marquette

Pokalbis prie vaišių stalo ... (iš k.) Stasys Arnašius, Vilniaus TV atstovas, Valdas Adamkus, JAV gamtos apsaugos Vidurio Vakarų regiono direktorius ir Bronius Genzelis, Vilniaus universiteto profesorius, Jaunimo Centre spalio 7 d., Margočio surengtose vaišėse Vilniaus universiteto dainų ir šokių ansamblui.

Parke. Šis, atrodo, bus paskutinis "Daktaro Gervydo" pastatymas Chicagoje, o po to bus vykstama į kitas lietuviškas kolonijas.

"Vaidilutės" teatro vaidybėje, kaip ir anksčiau, dirba: dr. P. Kisielius, E. Šulaitis, O. Šulaitienė, I. Tiknienė ir D. Viktorienė.

SALES REPRESENTATIVES

Management opportunity with large financial service corporation. 3 year training program. Full fringes. Income to \$41,500. Phone 716-854-2548. Ask for: Mr. Russell

(41-42)

OPPORTUNITY FOR SCREW MACHINE OPERATORS. Be able to set up. Brown & Sharpe. Experienced only. Blue Cross, Vacation & Pension Plan. MOODY MACHINE PRODUCTS, INC. 141 Carolina Ave. • Providence, RI 029005. Tel. (401) 941-5130

(40-53)

September 1, 1989
Q8F3001000
Elena Armanas ESQ.
5602 Baltimore National Pike
Baltimore, Md. 21228
NOTICE OF APPOINTMENT
and
NOTICE TO CREDITORS
and
NOTICE TO UNKNOWN
HEIRS
TO ALL PERSONS INTERESTED
IN THE ESTATE OF
Brone Kazukauskas
090-08-89

This is to give notice that the undersigned, Rimantas Glemza, whose address is 2100 Chantilly Rd., Baltimore, MD. 21228 was, on August 23, 1989 appointed personal representative of the estate of Brone Kazukauskas who died on August 17, 1989, with a will.

Notice is also given to unknown heirs at law and to heirs whose whereabouts are unknown to cause their appearance to be entered in this proceeding.

All persons having any objection to the appointment or to the probate of the decedent's will shall file the same with the Register of Wills for Montgomery County, Maryland, on or before six months from date of appointment.

All persons having claims against the decedent must present their claims to the undersigned or file them with the Register of Wills, with a copy to the undersigned personal representative, on or before the earlier of the following dates:

(1) Nine months from the date of the decedent's death; or

(2) Two months after the personal representative mails or otherwise delivers to the creditor a copy of this published notice or other written notice, notifying the creditor that his claim will be barred unless he presents the claim within two months from the mailing or other delivery of the notice.

Any claim not filed on or before that date, or any extension provided by law, is unenforceable thereafter.
Rimantas Glemza
Personal Representative
Patricia Dauenhauer
Register of Wills
for Montgomery County
September 1, 8, 15, 1989
O8T3001900

• LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGA TREMTYJE išleido knygą-monografiją "JONAS ŠIMOLIŪNAS – Inžinierius – Valstybininkas – Profesorius", paruoštą dr. Jurgio Gimbuto.

Monografija gaunama pas knygų platintojus. Kaina 12 dol.

ATTENTION – GOVERNMENT HOMES

FROM \$1 (U-REPAIR). Delinquent tax property. Repossessions. Call 1-602-838-8885 Ext. GH 1753

CNC MACHINISTS & LATHE OPERATORS

A very Aggressive, Growing, High Tech Company East of Pittsburgh seeks skilled

CNC Machining Center & CNC Lathe Operators. To work 2nd & 3rd shifts on state of the art equipment doing close tolerance work.

Sent resume to: Attn: Human Resource Dept. LEYBOLD VACUUM PRODUCTS INC. 5700 Mellon Road Export, PA 15632

An Equal Opportunity Employer M/F/H/V (41-48)

ATTENTION:

EARN MONEY READING BOOKS \$32,000 / year income potential. Details.

(1) 602-838-8885 Ext. Bk 1753

Kalifornijos lietuvių radijo klubo baltųjų meninės programos atlikėjai: solistai J. Čekanauskienė ir A. Pavasaris, prie pianino muz. A. Jurgutis.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Mano brangiam broliui

A. + A.

ALGIMANTUI MICKELIŪNUI
(1934 - 1989)

mirus, reiškiau savo giliausią užuojautą liūdinčiai šeimai ir artimiesiems, gyvenantiems Lietuvoje ir Amerikoje (Hot Springs, Ark.).

Ada Mickeliūnaitė-Friedrich
ir vaikai